

Slobodni softver za digitalne arhive: EPrints u Knjižnici Filozofskog fakulteta u Zagrebu

Marijana Glavica [<mglavica@ffzg.hr>](mailto:mglavica@ffzg.hr)
Dobrica Pavlinušić [<dpavlin@ffzg.hr>](mailto:dpavlin@ffzg.hr)
<http://bit.ly/ffzg-eprints>

Definicija slobodnog softvera

Slobodni softver ukazuje na slobodu korisnika da pokreće, presnimava, distribuira, proučava, mijenja i poboljšava softver. Još određenije, ukazuje na četiri vrste sloboda za korisnike softvera:

- Sloboda pokretanja programa, u bilo koje svrhe (sloboda 0).
- Sloboda proučavanja rada programa, i prilagodbe istog vašim potrebama (sloboda 1). Pristup izvornom kodu je preduvjet za to.
- Sloboda distribuiranja kopija programa, da biste mogli pomoći svomu bližnjemu (sloboda 2).
- Sloboda poboljšavanja programa i ustupanje svoga rada javnosti, za blagodat cijele zajednice (sloboda 3). Pristup izvornom kodu je preduvjet za to.

<http://www.gnu.org/philosophy/free-sw.hr.html>

Eprints - slobodni softver za digitalne arhive

Razvija: University of Southampton

Stabilno izdanje: 3.2.7 / April, 2011

Programski jezik: perl

Operativni sustav: cross-platform

Status razvoja: active

Vrsta: institutional repository software

Licenca: GPL

Web stranica: <http://software.eprints.org>

Sloboda 0. pokretanje programa

demonstracija instalacije EPrints softvera

- VirtualBox
- Operativni sustav (Debian GNU/Linux)
- EPrints + *dependencies*

http://saturn.ffzg.hr/eprints/index.cgi?virtualbox_instalacija

Uloge

Koja znanja i vještine su potrebni za funkcioniranje arhiva?

Kojim vještinama moraju raspolagati ljudi "u kući", a koje zadatke možemo prepustiti vanjskim dobavljačima?

Sve u jednoj osobi ili više osoba za jednu ulogu.

Uloge

- sistem administrator - operativni sistem, baza, mreža, instalacija aplikacija na server
- administrator aplikacije - prilagodba, prijevodi, radni procesi
- urednici arhiva - upravljanje sadržajem arhiva

- krajnji korisnik (student, nastavnik) - samo-arhivira dokumente, koristi pohranjene dokumente za potrebe svoga rada

Kako uspostaviti digitalni arhiv?

- odrediti **opseg** arhiva - koje vrste dokumenata pohranjujemo? tko su autori tih dokumenata? u kojem vremenskom razdoblju su nastali?
- tko su **korisnici** arhiva? za što su im potrebni dokumenti u arhivu?
- koji **metapodaci** su potrebni za opis tih dokumenata? - standardi
- koje **formate** datoteka možemo/trebamo koristiti?
- odrediti **prava pristupa** metapodacima i dokumentima
- **razmjena** podataka - standardi i protokoli
- **jezik** - dokumenata i sučelja

Sloboda 0. pokretanje programa

Svrha pokretanja: upoznavanje s osnovnom funkcionalnošću softvera za digitalne repozitorije.

- dodati korisnike (urednik, krajnji korisnik)
- unijeti jedan eprint, upoznati se s osnovnim konceptima softvera za digitalne repozitorije:
 - vrste dokumenata
 - formati datoteka
 - metapodaci
 - uloge
 - prava pristupa
 - razmjena podataka (import, export, harvest)
- identificirati što nedostaje, što treba mijenjati

Sloboda 1. proučavanje i prilagodba

Kako program radi? Kako mogu promijeniti ponašanje programa?

- pogledati dokumentaciju
- promijeniti sadržaj naslovnice
- dodati novu vrstu dokumenta
- dodati novo polje (contributors)
- promijeniti ponašanje polja u editoru, redosljed pojavljivanja (workflow)
- specijalni tipovi polja: Divisions, Subjects

Sloboda 2. distribucija

bilo koja tvrtka ili pojedinac smije vam pružiti uslugu instalacije i prilagodbe

ako niste zadovoljni s uslugom jedne tvrtke, imate mogućnost da održavanje prepustite nekoj drugoj tvrtci ili pojedincu

Sloboda 3. promjene

Tko i kako može pridonjeti razvoju slobodnog softvera?

- programiranje
- dokumentacija (pisanje, prevođenje ili lektoriranje)
- izrada prijevoda
- izražavanje želja za novom funkcionalnošću
- prijavljivanje grešaka (bugs)

DSpace

Developer: DSpace Foundation

Stable release: 1.7.1 / March, 2011

Written in: Java

Operating system: cross-platform

Type: institutional repository software

Licence: BSD

Website: <http://www.dspace.org>

Fedora Commons

Developer: Cornell University Information Science & University
of Virginia Library

Stable release: 3.4.2 / January, 2011

Written in: Java

Operating system: cross-platform

Type: digital repository

Licence: ECL (Apache derived)

Website: <http://www.fedora-commons.org/>

OAI Protocol for Metadata Harvesting (OAI-PMH)

<http://www.openarchives.org/>

The Open Archives Initiative develops and promotes interoperability standards that aim to facilitate the efficient dissemination of content. OAI has its roots in the open access and institutional repository movements. Continued support of this work remains a cornerstone of the Open Archives program. Over time, however, the work of OAI has expanded to promote broad access to digital resources for eScholarship, eLearning, and eScience.

Korisni web adrese

- EPrints
 - <http://eprints.org>
- Digitalni arhiv Knjižnice FF-a u Zagrebu
 - <http://darhiv.ffzg.hr>
- EPrints dokumentacija
 - <http://saturn.ffzg.hr/eprints>
 - <http://saturn.ffzg.hr/darhiv>